

Географиялық зерттеу әдістері

Абрис — жергілікті жердің шамамен алынған сызбасы, масштабсыз бейнеленген сурет.

Анализ (талдау) — географиялық нысанды немесе құбылысты құрамдас бөліктерге бөліп, жеке-жеке зерттеу әдісі.

Анимация әдісі — динамикалық карталарда географиялық өзгерістерді уақыт бойынша көрсету тәсілі.

Аэрофототүсірілім — ұшақ, дрон немесе жасанды жер серігі арқылы жер бетін жоғарыдан суретке түсіру әдісі.

Бақылау (наблюдение) — табиғи құбылыстарды тікелей көру, өлшеу және жазу арқылы зерттеу әдісі.

Бағдарлау — жергілікті жерде немесе картада бағыттарды анықтау (солтүстік, оңтүстік және т.б.).

Болжам (гипотеза) — географиялық зерттеудің бастапқы кезеңінде құбылыстың себеп-салдарын түсіндіретін алдын ала ғылыми жорамал.

Географиялық болжам — табиғи және әлеуметтік процестердің болашақтағы дамуын болжау әдісі.

Географиялық зерттеу — жер бетінің табиғи және әлеуметтік құбылыстарын ғылыми тұрғыда зерделеу процесі.

Географиялық карта — Жердің немесе оның бөлігінің жазықтықтағы кішірейтілген және шартты бейнесі.

Географиялық координаталар — нүктенің географиялық орнын анықтайтын мәндер (ендік пен бойлық).

Географиялық модельдеу — табиғи және қоғамдық процестерді үлгілеу арқылы зерттеу тәсілі.

Географиялық нысан — табиғи немесе әлеуметтік объект (тау, өзен, қала, т.б.), зерттеу бірлігі.

Геоинформатика — географиялық ақпараттарды жинау, сақтау және талдау әдістерін зерттейтін ғылым.

Геологиялық зерттеу — жер қойнауы мен пайдалы қазбаларды анықтауға бағытталған зерттеу түрі.

Геоморфологиялық әдіс — жер бедерінің пішіндері мен шығу тегін зерттеу әдісі.

Далалық зерттеу (экспедиция) — табиғи нысандар мен құбылыстарды жергілікті жерде бақылау және өлшеу арқылы зерттеу әдісі.

Деректер базасы — географиялық ақпараттарды жүйелі түрде сақтау мен өңдеуге арналған электрондық жүйе.

Динамикалық карта — уақыт бойынша өзгерісті көрсететін электрондық карта түрі.

Есептеу әдісі — географиялық мәліметтерді математикалық және статистикалық өңдеу тәсілі.

Жер бедері — жер бетінің тегіс емес пішіндері (тау, жазық, аңғар, ойпат).

Жергілікті жер жоспары — аумақтың нақты масштабы бар сызбасы.

Жерсеріктік түсірілім — ғарыштан түсірілген суреттер арқылы жер бетінің жағдайын анықтау әдісі.

Зерттеу әдісі — ғылыми мәлімет алуға және географиялық құбылыстарды тануға бағытталған тәсілдер жиынтығы.

Зерттеу кезеңдері — географиялық зерттеудің сатылары: дайындық, мәлімет жинау, талдау, қорытынды.

Интервью әдісі — жергілікті тұрғындардан немесе сарапшылардан ақпарат алу тәсілі.

Интерпретация — алынған мәліметтерді талдау және түсіндіру процесі.

Картографиялық әдіс — мәліметтерді карта арқылы бейнелеу және талдау әдісі.

Кескін карта — зерттелген аумақты шартты белгілермен көрсететін сызба карта.

Координата жүйесі — географиялық орынды анықтауға арналған тор сызықтары (параллельдер мен меридиандар).

Компаративтік әдіс (салыстыру) — екі немесе одан көп нысандардың ұқсастығы мен айырмашылығын анықтау тәсілі.

Масштаб — картадағы қашықтықтың жер бетіндегі нақты қашықтыққа қатынасы.

Модельдеу — күрделі географиялық процестерді ықшам үлгі түрінде көрсету.

Мониторинг — табиғи және әлеуметтік процестердің өзгерісін үздіксіз бақылау жүйесі.

Нүктелік әдіс — аумақтағы нақты нүктелер бойынша мәлімет жинау (мысалы, температура, жауын-шашын).

Өлшеу әдісі — арнайы құралдармен табиғи көрсеткіштерді (температура, қысым, биіктік, қашықтық) анықтау тәсілі.

Өлшеу құралдары — географиялық зерттеуде қолданылатын аспаптар (термометр, барометр, анемометр, GPS-қабылдағыш, нивелир, теодолит).

Прогноздау (болжау) — табиғи немесе әлеуметтік құбылыстардың болашақтағы даму бағытын анықтау.

Ресурстық талдау — табиғи және экономикалық ресурстарды анықтау және бағалау әдісі.

Салыстырмалы талдау — әр түрлі аумақтардағы құбылыстарды салыстыру арқылы олардың заңдылықтарын анықтау.

Синтез (біріктіру) — зерттелген құбылыстарды біріктіріп, тұтас қорытынды шығару әдісі.

Статистикалық әдіс — географиялық деректерді сандар мен пайыздар түрінде талдау тәсілі.

Топографиялық түсірілім — жергілікті жердің нақты масштабы бар жоспарын жасау процесі.

Фотограмметрия — фотосуреттер арқылы жердің нысандарын өлшеу және анықтау әдісі.

Экспедиция — нақты географиялық мақсатпен ұйымдастырылған далалық зерттеу тобының жұмысы.

Экологиялық мониторинг — табиғи орта жағдайының өзгерісін ұзақ мерзімді бақылау жүйесі.

Эксперимент — жасанды жағдай жасау арқылы географиялық құбылыстарды тексеру немесе дәлелдеу әдісі.

Қашықтықтан зондтау (ҚЗЖ) — жердің беті мен атмосферасын ғарыш және әуе құралдары арқылы зерттеу әдісі.

Құрал-жабдықтар — географиялық өлшеулерде қолданылатын аспаптар мен құрылғылар жиынтығы.

Шартты белгілер — карталар мен жоспарларда географиялық нысандарды графикалық таңбалар арқылы көрсету.

Шолу зерттеу — үлкен аумақтың жалпы географиялық сипатын анықтауға арналған зерттеу түрі.